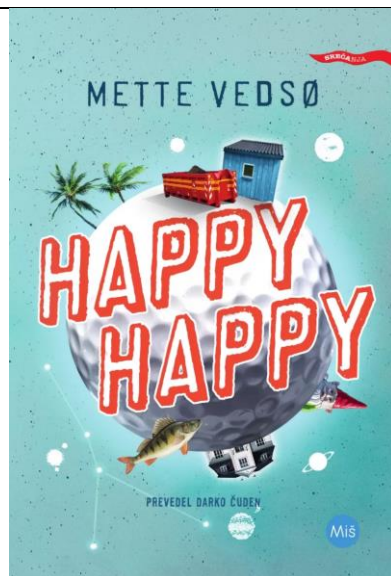

Kaurin, Marianne: **Na jugu**. Prev.: Darko Čuden. Hlebce: Zala, 2024, 190 str.
 | M – 3. stopnja
 | Deklice | Laž | Počitnice | Revščina | Prijateljstvo | Ljubezen | družbena omrežja | družbene razlike | poletje | poštenost | socialne razlike | sošolci | sram

Vedsø, Mette: **Happy happy**. Prev. Darko Čuden. Dob pri Domžalah: Miš založba, 2024, 147 str.
 | M – 3. stopnja
 | Družbena slojevitost | Danska | Očetje in sinovi | Revščina | fantje | golf | mladostniki | odraščanje | socialne razlike

Dva odlična romana za bralce v 3. triletju OŠ, tudi že za malo mlajše in starejše, za odrasle, za družinsko branje in medgeneracijske pogovore! In za branje za bralno značko, itak!

Obravnavata zelo pomembno temo: družbeno slojevitost in razlike, revščino in druge težave svojih staršev, in kako to občutijo njihovi otroci, kako jih zaradi tega sprejemajo vrstniki in okolje, kako vse to občutijo mladi v času odraščanja ... oba romana spodbujata tudi samorefleksijo, kako razlike v družbi občutimo mi in kako sprejemamo vrstnike iz revnejših družin. Kaj o vsem tem menijo mladi bralci, kakšne izkušnje imajo?

Roman **Na jugu** je »zgodba o družbenih razlikah, o prijateljstvu, domišljiji, ljubezni, razkazovanju na družbenih omrežjih in odkritju, da je rajski jug mogoče ustvariti in najti na najbolj neverjetnih krajih.«

6. A zadnji dan pred počitnicami, na Norveškem, učenke in učenci pripovedujejo, kje vse bodo preživeli počitnice. Ini je nerodno, da bo vse poletje doma z mamo, zato ji zleti iz ust, da bosta odšli na jug; jug je vendar tam, kjer se imaš nadvse fino. Novemu učencu Vilmerju pa ni nerodno povedati, da je očka brez ficka in da bosta doma. Ini ni Vilmer prav nič všeč, ona bi bila rada v družbi z Mathilde in Regine, s sošolkama iz bogatih družin. Toda Vilmer z očkom živi v stanovanju v isti neprijetni soseki kot Ina z mamo, okni njunih spalnic sta si celo nasproti, in ker je Vilmer vztrajen, Ina pa itak nima nikogar, se začneta družiti, in še več, medtem ko si v zapuščenem hišnikovem stanovanju ustvarita »jug«, se med njima splete prijateljstvo in morda celo kaj več. Ves čas se zavedata, da se igrata, ampak veselo se prepuščata svoji domišljiji in ustvarjalnosti in v resnici uživata. Seveda ju Mathilde in Regine razkrinkata in Ina najprej zataji prijateljstvo z Vilmerjem, toda kaj hitro spozna njuno vzvišenost in zlaganost in že prvi dan novega šolskega leta pokaže Vilmerju in vsem na šoli, da sta prijatelja.

Roman **Happy happy** »je sodobna komedija zmešnjav o odnosu med očetom in sinom, razrednih razlikah, lovljenju sanj in kršenju vzorcev.«

Začetek novega šolskega leta v 7. B razredu na Danskem: učitelj na tablo napiše, da na Danskem živijo revni in bogati, večina jih je pa vmes, toda gre za gornjo in spodnjo sredino itd. Ubbe živi samo z očetom, mama je namreč pred leti umrla v nesreči, sta revna, oče dela na odpadu. Po naključju Ubbe dobi v dar dragoceno

opremo za golf in začne trenirati; tako vstopi v svet bogatejših, obenem tudi inštruira sošolko Martino iz premožne družine, oboje pa skriva pred očetom, ki meni, da so bogati pač »prasice bogate« ... Seveda se na koncu vse razkrije. Stara gospa, vdova Louise, Ubbeju podari tisto opremo za golf pokojnega moža, v zameno pa ji on skrbi za vrt. Oče se pomiri, ko spozna, da bogati niso vedno in samo slabi. Ob vsem je ganljiva globoka povezanost med sinom in očetom (»happy happy« je ena »njunih«).

Oba romana primerjamo, iščemo podobnosti in razlike:

Prvi – *Na jugu* – je morda malo bolj ganljiv, drugi – *Happy, happy* – je malo krajši, toda oster, oba pa sta tudi humorna. Oba romana sta prvoosebni pripovedi: toda Inina pripoved je deklinška, razumljivo, medtem ko je Ubbejeva fantovska, jasno. Odnos med mamo in Ino je ne le bolj »ženski«, ampak tudi bolj zadržan, medtem ko imata Ubbe in oče bolj sproščen in živahen »moški« odnos. Bi znali poiskati besede ali odlomke, ki to potrjujejo? Ali pa to zgolj občutimo iz vzdušja, ki veje iz njunega načina pripovedovanja?

Oba otroka skrivata pred staršema svoje izkušnje z bogatejšimi. Njune zadrege so močnejše kot iskrenost do staršev. Ali na to vpliva tudi dejstvo, da imata oba le enega starša? Se Ina in Ubbe bolj bojita, da bi prizadela svoja starša, ker sta brez partnerja oz. partnerice? So odnosi v enostarševskih družinah drugačni?

Mladi bralci bodo zagotovo opozorili še na marsikaj, npr. na vlogo družbenih spletnih strani v Ininem romanu, na številne citate iz glasbenih komadov v Ubbejevem romanu idr. O zlaganosti objav na spletu in »slavi«, ki jo prinašajo vsečki, bi se jaz prav rada vsaj malo pogovarjala.

Toda osrednji problem v obeh romanih, ki ga želim osvetliti s svojimi mladimi bralci, so vendar družbene razlike in kako jih občutijo književni junaki: Ina se sramuje revščine in si želi biti v družbi sošolk iz bogatejših družin, za nekaj časa celo zataji prijateljstvo z Vilmerjem, čeprav je z njim preživela lepo poletje, zateka se ne le v domišljijo, ampak tudi v laži (ups, je sploh kakšna razlika med domišljijo in lažjo?); Vilmer se svoje revščine ne sramuje, ni mu nerodno priznati, da je očka brez denarja, niti tega, da je alkoholik, sošolci iz bogatejših družin ga ne zanimajo, je pa vztrajen, ko vabi v družbo Ino, je sproščen in ustvarjalen; Ubbe je zadržan do bogatejših, vendar ne tako močno nastrojen proti njim kot njegov očka, spoprijatelji se s sošolko Martino iz bogate družine, pomaga ji pri učenju, v igranju golfa uživa, čeprav ima v klubu nekaj težav, ker je tam skrivaj; Martina se ne sramuje druženja z Ubbejem, čeprav sta iz različnih družbenih slojev; tudi vdova gospa Louise ni prav nič vzvišena do revnejših, prav nasprotno, zaveda se, da je treba spoštovati njihovo dostojanstvo, zato Ubbe v zameno za opremo za golf skrbi za njen vrt (miloščina ponižuje in revnejših ne spodbuja k ustvarjalnosti). Inina mama je zadržana in skuša vzdrževati soliden videz, medtem ko Ubbejev oče zelo glasno izraža svoje negativno mnenje o bogatih (»prasice bogate«), ker jih pravzaprav zelo dobro pozna oz. pozna, kaj vse zavržejo - z odpada, kjer dela, prinaša domov celo vrsto še čisto uporabnih reči itd. Skratka: ni vse tako črno-belo v odnosih med mladimi in odraslimi iz različnih slojev, pa vendar razlike povzročajo različne odzive in razumevanje tako med odraslimi kot med otroki. Še posebej boleče je lahko med odraščajočo mladino, ker so mladostniki bolj občutljivi in bolj hlepijo po tem, da bi bili sprejeti med vrstniki. Nas bo vse to ukvarjanje z obema romanoma sprostilo in se bomo lahko (iskreno) pogovarjali tudi o naših odnosih zdaj in tukaj? Kaj o vsem tem menijo moji mladi bralci? (Prisluhnila bom poročilom in najbrž zvedela kaj o skupinah, modnih znamkah oblačil, objavah na spletu ... tudi o tem, ali so moji mladi bralci sprejeti ali vendarle malo nerazumljeni, ker so bralci, kar pa ni čisto »in« ... in kaj jaz sploh vem o mladih in o tem, kaj čutijo in razmišljajo?)

Morda se na ta pogovor z mladimi bralci pred tem pripravim tako, da obiščem šolskega psihologa oz. strokovnega delavca, ki ga imamo na šoli? Naj ga povabim v skupni pogovor z mladimi bralci? Romanu *Na jugu* je spremno besedo z naslovom *Koordinate življenja* prispeval prevajalec Darko Čuden, kar mi je lahko malo v oporo pri pogovoru, medtem ko je roman *Happy happy* brez spremne besede.

Posamezne bralke in bralce prosim, naj na kratko povedo/zapišejo (morda kot reklamno sporočilo) mnenje o obeh romanih. Kaj menijo mlade bralke in kaj mladi bralci? Ali se mnenja fantov od mnenj deklet o

romanu *Na jugu* razlikujejo? Se razlikujejo mnenja deklet od mnenj fantov o romanu *Happy happy*? (Je tole malo seksistično? Halo, kot da ni razlike med tem, kako določena besedila percepirajo bralke in kako bralci!?)

Oba romana sta napisali ženski: Marianne Kaurin (1974) je norveška pisateljica, Mette Vedsø (1968) je danska pisateljica. So sodobne ženske pisateljice bolj občutljive za tovrstne probleme? Bolje vedo, kaj in kako čutijo mladi?

Še posebej pa bi bil zanimiv medgeneracijski pogovor o tej temi! Odrasli smo iz različnih slojev in imamo različna mnenja ter izkušnje! (Imam izkušnje, da se pogovorov o knjigah udeležujejo le bralci srednjih slojev, toda iz zgornjega in spodnjega srednjega sloja ...)

Za poglobitev, obenem pa tudi malo za sprostitev, morda preberemo tudi roman Arnfinn Kolerud: **Milijonček za prijaznost**. Prev. Darko Čuden. (Založba Zala, 2021), str. 246. Ta je tudi predstavljen v Priporočilnici: <https://www.bralnaznacka.si/.../milijoncek-za-prijaznost> Kaj vse bi ljudje naredili za milijonček ... in kaj vse milijonček/milijončki naredi/jo iz človeka?!

Bi (mladi) bralci priporočili še kakšen mladinski roman na to temo? Ta tema je pogosto kot ena od več tem v mladinskih romanih, je pač vznemirljiva mladim bralcem, ker jo spoznavajo v svojem okolju, v družbi in življenju.

Nadaljnje spodbude za branje:

Ilustracijo na naslovnici slovenske izdaje romana *Na jugu* je narisala slovenska ilustratorica Andreja Gregorič. Primerjajmo jo z izvirno izdajo v norveščini!

Roman *Happy happy* ima enako naslovnico kot izvirnik. Kako sem to ugotovila?

V slovenščini je še en roman danske pisateljic: Vedsø, Mette: **130 utripov na minuto**. Prev. Darko Čuden. Spr. bes. Barbara Kreš. Dob pri Domžalah: Miš, 2022, 144 str. <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/130-utripov-na-minuto>